

ỨNG DỤNG CHATGPT NHẪM CẢI THIỆN KỸ NĂNG VIẾT TIẾNG PHÁP THƯƠNG MẠI TẠI TRƯỜNG ĐẠI HỌC THƯƠNG MẠI, HƯỚNG TỚI MỘT MÔ HÌNH TÍCH HỢP CỐ KIỂM SOÁT

NGUYỄN THI THUY DƯƠNG*

Abstract: This paper conducts a systematic literature review of national and international studies on the application of the large language model ChatGPT in higher education. The study focuses on analyzing the role of ChatGPT as a writing assistant through a review of 35 highly relevant articles. In addition, an empirical survey was conducted to evaluate the effectiveness of integrating ChatGPT into a business French writing course at Thuongmai University. Based on the Hayes & Flower writing process model, existing research on ChatGPT and the survey findings, the paper proposes a controlled integration model that applies ChatGPT in the outlining (optional) and revision stages of teaching commercial French writing. The model points out the potential benefits of ChatGPT such as idea support and language feedback and proposes pedagogical solutions to limit risks such as plagiarism and technology dependence.

Keywords: *ChatGPT, generative AI, writing skills, French for Business, writing process model.*

1. Đặt vấn đề

Bối cảnh toàn cầu hoá đặt ra yêu cầu ngày càng cao về năng lực ngoại ngữ chuyên ngành cho nguồn nhân lực. Tại Việt Nam, việc nâng cao chất lượng đào tạo ngôn ngữ ứng dụng, đặc biệt trong lĩnh vực kinh tế và thương mại quốc tế là rất cần thiết. Tiếng Pháp thương mại, với vai trò là công cụ giao tiếp thiết yếu trong nhiều hoạt động kinh doanh quốc tế, chiếm vị trí quan trọng trong chương trình đào tạo tại Trường Đại học Thương mại. Việc thành thạo kỹ năng viết tiếng Pháp thương mại không chỉ đơn thuần là nắm vững ngữ pháp và từ vựng, mà còn bao gồm khả năng soạn thảo các văn bản chuyên biệt như văn bản nghị luận, thư thương mại, báo cáo công việc, hoặc đề xuất dự án một cách chính xác về nội dung, mạch lạc về lập luận và phù hợp với phong cách diễn đạt trang trọng trong môi trường kinh doanh. Đây là một năng lực thiết yếu giúp sinh viên nổi bật trên thị trường lao động và gia tăng khả năng cạnh tranh sau khi tốt nghiệp. Tuy nhiên, qua thực tiễn giảng dạy tiếng Pháp tại Trường Đại học Thương mại, có thể nhận thấy sinh viên còn gặp nhiều khó khăn trong kỹ năng viết. Những vấn đề này chủ yếu bắt nguồn từ việc chưa hình thành thói quen rèn luyện viết thường xuyên, vốn thuật ngữ chuyên ngành còn hạn chế, khả năng diễn đạt ý tưởng bằng văn bản thiếu mạch lạc; và kỹ năng tự chỉnh sửa bài viết còn yếu. Thực trạng đó đặt ra yêu cầu cần có những giải pháp hỗ trợ hiệu quả hơn trong dạy và học viết.

Trong bối cảnh đó, các công cụ trí tuệ nhân tạo như ChatGPT đang nổi lên như một phương án hỗ trợ tiềm năng. Nhiều nghiên cứu gần đây đã ghi nhận lợi ích của ChatGPT trong việc phát triển kỹ năng viết, đặc biệt trong ngữ cảnh dạy và học ngoại ngữ bậc đại học. Ho Chui Chui [13] cho thấy ChatGPT giúp người học cải thiện kỹ năng diễn đạt thông qua các ví dụ minh họa về diễn đạt lại thành công và không thành công. Da Yan [30] và Mahapatra [21] chứng minh rằng ChatGPT cung cấp phản hồi tức thời và cá nhân hoá về ngữ pháp, từ vựng, lập luận và tổ chức nội dung, góp phần nâng cao khả năng tự sửa lỗi và tự đánh giá của người học. Nghiên cứu của Kohnke và cộng sự cũng chỉ ra rằng ChatGPT có thể tạo ra môi trường học tập linh hoạt, tương tác, trong đó sinh viên điều chỉnh mức độ khó theo nhu cầu cá nhân [17]. Tại Việt Nam, Nguyễn Phúc Quân [4], Đặng Văn Em và cộng sự [2]

* Trường Đại học Thương mại; Email: nguyenthithuyduongbmt@gmail.com

nhận thấy ChatGPT góp phần thúc đẩy học tập tự chủ và giảm lo âu khi viết, đặc biệt trong bối cảnh viết tiếng nước ngoài. Tuy nhiên, các nghiên cứu cũng đồng thuận rằng cần sử dụng công cụ này một cách có định hướng sư phạm và có kiểm soát, nhằm hạn chế rủi ro đạo văn, lệ thuộc công nghệ và suy giảm tư duy phản biện [15], [26], [28].

Xuất phát từ những thách thức trong giảng dạy kỹ năng viết tiếng Pháp thương mại và tiềm năng của ChatGPT mang lại, bài viết có mục tiêu chính phân tích cơ sở lý luận và thực tiễn để đề xuất một mô hình tích hợp ChatGPT vào giảng dạy kỹ năng viết tiếng Pháp thương mại một cách có kiểm soát và hiệu quả tại Trường Đại học Thương mại. Mô hình này nhấn mạnh vai trò quan trọng của giảng viên trong việc định hướng và hỗ trợ sinh viên sử dụng công nghệ như một công cụ học tập tích cực. Bài viết tổng hợp các lợi ích, hạn chế đã được ghi nhận, thảo luận về mô hình sư phạm đề xuất và xác định các khoảng trống nghiên cứu cần được giải quyết.

Để đạt được mục tiêu trên, bài báo tập trung trả lời các câu hỏi nghiên cứu sau:

- ChatGPT có thể hỗ trợ như thế nào trong việc phát triển kỹ năng viết tiếng Pháp thương mại, dựa trên các nghiên cứu hiện có?
- Những lợi ích và thách thức chính được ghi nhận trong các nghiên cứu khi tích hợp ChatGPT vào quá trình giảng dạy và học tập kỹ năng viết là gì?
- Dựa trên kết quả khảo sát thực tế, làm thế nào để xây dựng một mô hình giảng dạy viết tiếng Pháp thương mại tại Trường Đại học Thương mại có tích hợp ChatGPT một cách có kiểm soát dựa trên lý thuyết quy trình viết của Hayes & Flower? [12]

Phân tổng quan của bài viết là những công trình khoa học từ cuối năm 2022 đến năm 2025, tập trung vào các chủ đề liên quan đến ChatGPT, AI tạo sinh, kỹ năng viết (học thuật, ngôn ngữ thứ hai/ngoại ngữ), giáo dục đại học và giảng dạy tiếng Anh, tiếng Pháp và các ngoại ngữ khác.

2. Tổng quan tình hình nghiên cứu

2.1. Trí tuệ nhân tạo tạo sinh và ChatGPT trong giáo dục ngôn ngữ

Tại Việt Nam, nhiều nghiên cứu đã chỉ ra tiềm năng và thách thức khi tích hợp ChatGPT vào giáo dục đại học. Nguyễn Thị Phước [3] cho rằng ChatGPT được sử dụng trong giảng dạy ngành truyền thông với các chức năng như soạn bài, hỗ trợ thuyết trình, trả lời câu hỏi, tạo học liệu; đồng thời cảnh báo về độ chính xác thông tin và nguy cơ phụ thuộc, khuyến nghị sử dụng kèm đánh giá đạo đức, pháp lý. Các tác giả khác như Nguyễn Thị Vân Anh, Đào Thị Hoạt [1], Nguyễn Đức Vượng, Phan Trọng Tiến [8] và Bùi Tiến Trường và cộng sự [6] đều nhấn mạnh vai trò của ChatGPT trong việc hỗ trợ giảng dạy, nghiên cứu và quản lý đại học và đề xuất chính sách sử dụng rõ ràng, đào tạo người dùng để đảm bảo hiệu quả và hạn chế rủi ro như lệ thuộc công nghệ hay đạo văn.

Ở nước ngoài, Kasneci và cộng sự khẳng định ChatGPT hỗ trợ học tập cá nhân hoá, giúp sinh viên nhận được phản hồi kịp thời và hỗ trợ giảng viên trong việc thiết kế hoạt động giảng dạy [15]. Mavropoulou [22] ghi nhận hiệu quả trong dạy tiếng Pháp chuyên ngành qua tạo học liệu phù hợp, luyện tập từ vựng và hỗ trợ ngữ pháp. Lo [20] cho thấy ChatGPT hỗ trợ tạo đề thi, dịch thuật, tóm tắt và đóng vai trò gia sư ảo, nhưng ông cũng cảnh báo rằng công cụ này vẫn có thể tạo ra thông tin không chính xác và đặt ra thách thức lớn về đạo đức học thuật và năng lực kiểm chứng thông tin.

Tổng hợp nghiên cứu trong nước và nước ngoài cho thấy ChatGPT mang lại lợi ích như giảm tải công việc, hỗ trợ tự học, cá nhân hoá nội dung, tăng khả năng tương tác. Tuy nhiên, tất cả các nghiên cứu đều nhấn mạnh tầm quan trọng của việc sử dụng có định hướng, có kiểm soát và có giám sát sư phạm. Cần có chính sách rõ ràng, kết hợp đào tạo kỹ năng sử dụng và đánh giá rủi ro, để đảm bảo rằng việc tích hợp ChatGPT không làm suy giảm tư duy phản biện, sự độc lập trong học tập và tính liêm chính học thuật.

2.2. Tiềm năng của ChatGPT đối với phát triển kỹ năng viết

Các nghiên cứu gần đây ghi nhận rằng ChatGPT có tiềm năng hỗ trợ phát triển kỹ năng viết đối với người học ngôn ngữ thứ hai và ngoại ngữ. Da Yan [30] chỉ ra rằng công cụ này cung cấp phản hồi tức thì về ngữ pháp, từ vựng và cấu trúc, qua đó thúc đẩy người học tự chỉnh sửa và nâng cao chất lượng bài viết. Mahapatra [21] cho thấy phản hồi thường xuyên và kịp thời từ ChatGPT giữ vai trò then chốt trong việc rèn luyện kỹ năng viết, giúp người học phát hiện lỗi và phát triển năng lực tự điều chỉnh. Phạm Nguyễn Nhật Huy [24] nhấn mạnh ChatGPT, nhờ khả năng cá nhân hoá phản hồi, có thể hỗ trợ sinh viên học tiếng Anh như một ngoại ngữ cải thiện đáng kể năng lực viết. Bên cạnh đó, công cụ này còn góp phần hỗ trợ phát triển ý tưởng và xây dựng cấu trúc bài viết. Imran & Almusharraf [23], Lametti [18] khẳng định ChatGPT giúp người học vượt qua bế tắc ý tưởng ban đầu trong quá trình viết bằng cách gợi ý chủ đề, đề xuất các ý tưởng và hỗ trợ xây dựng dàn ý cho bài viết. Khampusaen cho thấy công cụ này cải thiện cấu trúc, lập luận và tư duy phản biện trong viết bài luận phản biện [16]. Hơn nữa, ChatGPT giúp mở rộng vốn từ vựng và cung cấp cấu trúc ngôn ngữ chuyên ngành. Kohnke và cộng sự khẳng định ChatGPT có khả năng hỗ trợ sửa lỗi ngôn ngữ, cung cấp từ đồng nghĩa, định nghĩa thuật ngữ, ví dụ minh họa và điều chỉnh độ khó phù hợp với trình độ người học [17].

Ngoài ra, ChatGPT còn góp phần phát triển kỹ năng diễn giải, đồng thời tăng cường sự tự chủ và động lực học tập [13]. Nguyễn Phúc Quân [4], Rasul và cộng sự [26] cho thấy việc tương tác với ChatGPT giúp người học tăng sự tự tin, phát triển khả năng tự học và tận dụng công cụ AI như một “gia sư ảo” để luyện tập kỹ năng viết. Nghiên cứu thực nghiệm của Pipia và Gurgenshvili tại trường đại học ở Georgia cũng ghi nhận tác động tích cực của ChatGPT đối với kỹ năng viết tiếng Anh của sinh viên trình độ B2 [26]. Kết quả nghiên cứu cho thấy ChatGPT không chỉ hỗ trợ cải thiện cấu trúc và từ vựng mà còn cung cấp phản hồi tức thời, giúp sinh viên nâng cao năng lực diễn đạt và phát triển khả năng tự đánh giá bài viết.

2.3. Thách thức và hạn chế khi sử dụng ChatGPT

Mặc dù mang lại nhiều cơ hội đổi mới, việc tích hợp ChatGPT vào giáo dục và nghiên cứu nguy cơ tiềm ẩn ảnh hưởng đến tính liêm chính học thuật khi công cụ này có thể bị lạm dụng để tạo văn bản mà không qua nỗ lực cá nhân, làm gia tăng tình trạng đạo văn và gian lận trong học tập [26], [28], [9]. Thực trạng này đã được ghi nhận tại Việt Nam, đặt ra yêu cầu đổi mới phương pháp đánh giá và giáo dục ý thức tự chủ, trung thực cho người học [5]. Đồng thời, ChatGPT không hoàn toàn đảm bảo độ chính xác thông tin và còn gặp hạn chế trong xử lý các yêu cầu phức tạp như giải toán, phân tích văn học hoặc trả lời bằng tiếng Việt [2], [4], [7].

Một vấn đề khác là sự lệ thuộc vào công nghệ có thể làm giảm khả năng tư duy độc lập, phản biện và sáng tạo, những năng lực then chốt của giáo dục hiện đại [26]. Việc sử dụng AI mà không có hướng dẫn rõ ràng dễ dẫn đến thói quen tiếp nhận thông tin thụ động, không qua phân tích. Ngoài ra, việc thiết lập các câu lệnh (prompt) hiệu quả để tương tác với ChatGPT cũng là một kỹ năng mà nhiều sinh viên còn thiếu [2]. Trước thực trạng đó, các nghiên cứu đều thống nhất rằng cần có hướng dẫn sử dụng AI có trách nhiệm, kết hợp đào tạo kỹ năng số, tư duy phản biện và đánh giá thông tin, đồng thời xây dựng chính sách rõ ràng, minh bạch và công bằng nhằm đảm bảo tích hợp AI hiệu quả trong giáo dục [29].

2.4. Cơ sở lý luận cho việc tích hợp ChatGPT vào các giai đoạn của quy trình viết

Kỹ năng viết tiếng Pháp thương mại là một trong những năng lực chuyên sâu quan trọng của sinh viên chuyên ngành Tiếng Pháp thương mại tại Trường Đại học Thương mại. Mô hình quy trình viết của Hayes và Flower [12] cung cấp khung lý thuyết nền tảng cho việc giảng dạy kỹ năng viết. Theo mô hình này, quá trình viết được xem là một hệ thống động, gồm ba thành phần chính: môi trường nhiệm vụ (task environment), trí nhớ dài hạn (long-term memory) và quá trình viết (writing processes). Quá

trình viết bao gồm ba giai đoạn liên tục và tương tác: giai đoạn lập dàn ý, giai đoạn viết và giai đoạn chỉnh sửa, được điều phối bởi một cơ chế kiểm soát trung tâm.

Giai đoạn lập dàn ý bao gồm xây dựng dàn ý và hồi tưởng thông tin từ trí nhớ dài hạn, tổ chức ý tưởng theo trình tự hợp lí và xác lập mục tiêu viết dựa trên yêu cầu nhiệm vụ và người đọc mục tiêu. Trong giai đoạn viết, các ý tưởng được chuyển hoá thành văn bản với sự tham gia đồng thời của các năng lực ngôn ngữ và tư duy. Giai đoạn chỉnh sửa bao gồm việc đọc lại, đánh giá nội dung và ngôn ngữ, sau đó chỉnh sửa nhằm nâng cao tính chính xác và mạch lạc của bài viết. Đặc biệt, mô hình nhấn mạnh tính linh hoạt và phi tuyến: người viết có thể quay lại lập dàn ý sau khi viết, hoặc điều chỉnh các phần trước đó khi phát hiện vấn đề trong quá trình đọc lại và sửa chữa.

Dựa trên mô hình Hayes và Flower [12], việc tích hợp ChatGPT được đề xuất một cách có chủ đích vào từng giai đoạn:

Giai đoạn lập dàn ý: ChatGPT có thể hỗ trợ sinh viên, đặc biệt là những người gặp khó khăn trong việc tạo và sắp xếp ý tưởng [14], [18]. Mô hình đề xuất sử dụng AI ở giai đoạn này một cách *tùy chọn và hỗ trợ*, sau khi sinh viên đã tự tư duy tại lớp. Sinh viên được khuyến khích dùng AI để khám phá thêm các khía cạnh hoặc cách lập luận, nhưng việc lựa chọn và cấu trúc dàn ý cuối cùng phải dựa trên sự hiểu biết và quyết định của sinh viên, dưới sự hướng dẫn của giảng viên về các chiến lược lập dàn ý.

Giai đoạn viết: Để đảm bảo tính tự chủ và đánh giá năng lực thực, giai đoạn này được thực hiện chủ yếu tại lớp, không có sự hỗ trợ trực tiếp của AI. Sinh viên phải tự huy động nguồn lực ngôn ngữ và tư duy của mình.

Giai đoạn sửa lại: Đây là giai đoạn AI được khai thác nhiều nhất nhưng theo hướng có kiểm soát và nâng cao năng lực tự sửa lỗi. Sau bước tự sửa lỗi cá nhân với sự trợ giúp của các công cụ như phiếu tự đánh giá [11], sinh viên sử dụng ChatGPT ở nhà như một nguồn phản hồi thứ hai. Các câu lệnh (prompts) được thiết kế để yêu cầu AI xác định lỗi, đề xuất sửa chữa kèm giải thích, gợi ý từ vựng, cấu trúc phù hợp hơn [17] hoặc hỗ trợ diễn đạt lại. Yếu tố then chốt là yêu cầu sinh viên lưu lại quá trình tương tác với ChatGPT và sinh viên phân tích, đánh giá phản hồi của AI, từ đó đưa ra quyết định chỉnh sửa một cách có ý thức, thúc đẩy tư duy phản biện và năng lực tự đánh giá.

3. Phương pháp nghiên cứu

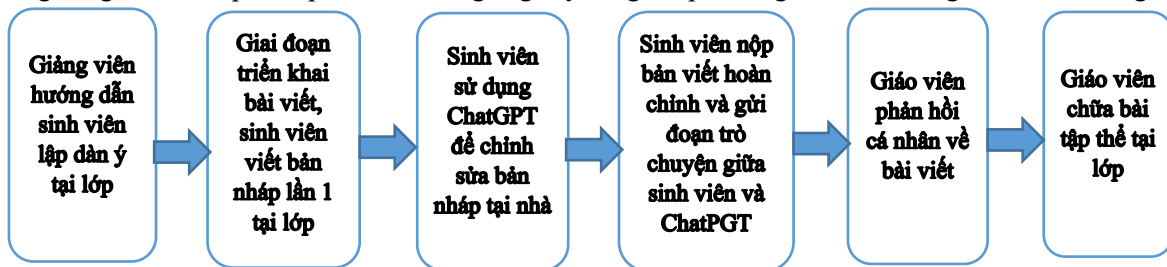
Nghiên cứu kết hợp giữa tổng quan tài liệu có hệ thống và khảo sát thực nghiệm nhằm đảm bảo nền tảng lí luận và cung cấp minh chứng thực tế.

Giai đoạn 1 là xác định tài liệu. Các từ khoá tìm kiếm được xây dựng dựa trên câu hỏi nghiên cứu. Từ khoá bao gồm: “ChatGPT”, “AI tạo sinh”, “Generative AI”, “Large Language Models”, “kỹ năng viết”, “academic writing”, “L2 writing”, “language learning”, “Français des Affaires”, “FOS”, “FLE writing”, “AI in education”, “viết học thuật”, “dạy viết tiếng Pháp”. Quá trình tìm kiếm được thực hiện trên các cơ sở dữ liệu học thuật như Scopus, ERIC, Google Scholar, ResearchGate và VJOL, UNESCO.

Giai đoạn 2 là sàng lọc. Ban đầu, 124 tài liệu được thu thập. Sau khi loại bỏ các bài trùng lặp và kiểm tra tiêu đề, 59 tài liệu bị loại vì không đáp ứng tiêu chí nghiên cứu. Các tài liệu bị loại chủ yếu công bố trước năm 2022, không liên quan đến chủ đề hoặc không đạt chuẩn học thuật.

Giai đoạn 3 là đánh giá đủ điều kiện. Trong 65 tài liệu còn lại, nhóm nghiên cứu áp dụng các tiêu chí đánh giá cụ thể. Nội dung tập trung vào ứng dụng ChatGPT hoặc AI tạo sinh trong giáo dục hoặc giảng dạy kỹ năng viết ngoại ngữ. Các tài liệu cần có trích dẫn học thuật rõ ràng. Những nghiên cứu mang tính thực nghiệm, mô hình sư phạm ứng dụng hoặc tổng quan có phân tích chuyên sâu được ưu tiên. Sau bước này, 30 tài liệu bị loại vì thiếu chiều sâu hoặc không phù hợp với ngữ cảnh giảng dạy kỹ năng viết hoặc ứng dụng ChatGPT cho giảng dạy bậc đại học.

Giai đoạn 4 tập trung vào phân tích và tổng hợp. Trong quá trình sàng lọc và lựa chọn tài liệu, 35 tài liệu đáp ứng đầy đủ các tiêu chí đã được lựa chọn để phân tích nội dung chuyên sâu. Quá trình mã hoá nội dung tập trung vào các chủ đề chính, bao gồm: vai trò của ChatGPT trong hỗ trợ viết học thuật, hiệu quả của ChatGPT đối với việc phát triển kỹ năng viết ngôn ngữ thứ hai và ngoại ngữ, các lợi ích và thách thức khi tích hợp công cụ này vào giảng dạy, cũng như các đề xuất sư phạm nhằm tích hợp ChatGPT vào quá trình dạy và học ngoại ngữ. Mục tiêu của việc tổng hợp là xác định những điểm tương đồng và khác biệt giữa các nghiên cứu, từ đó đưa ra các đề xuất cụ thể nhằm xây dựng mô hình ứng dụng ChatGPT phù hợp với bối cảnh giảng dạy tiếng Pháp thương mại tại Trường Đại học Thương mại.

Hình 1. Sơ đồ quy trình PRISMA (đề xuất dựa theo nghiên cứu của Liberati và cộng sự [19]).

Tiếp theo, tác giả tiến hành khảo sát thực nghiệm bằng bảng hỏi để thu thập dữ liệu thực tiễn. Một khảo sát sơ bộ đầu năm 2025 được thực hiện với 70 sinh viên chuyên ngành Tiếng Pháp thương mại nhằm đánh giá thực trạng kỹ năng viết và xác định nhu cầu đổi mới phương pháp giảng dạy. Trên cơ sở đó, giai đoạn thực nghiệm được triển khai với 30 sinh viên năm thứ ba cùng chuyên ngành, những người đã trực tiếp tham gia học phần viết có tích hợp ChatGPT một cách có kiểm soát. Bảng hỏi sử dụng thang đo Likert 5 mức để đánh giá hiệu quả của ChatGPT trên ba nhóm tiêu chí: (1) hỗ trợ sửa lỗi ngôn ngữ; (2) hỗ trợ lập luận; và (3) hỗ trợ phát triển ý tưởng. Dữ liệu được xử lý bằng phần mềm SPSS với các thống kê mô tả (Mean, SD, min, max).

4. Kết quả và thảo luận

4.1. Thực trạng học kỹ năng viết tiếng Pháp thương mại tại Trường Đại học Thương mại

Theo kết quả khảo sát thực trạng học kỹ năng viết tiếng Pháp của sinh viên Trường Đại học Thương mại năm 2025, việc rèn luyện kỹ năng viết tiếng Pháp thương mại vẫn còn nhiều hạn chế. Cụ thể, trong số 70 sinh viên được khảo sát có 71,1% sinh viên tự đánh giá trình độ tiếng Pháp ở mức A2-B1 theo Khung tham chiếu châu Âu; chỉ có 18,4% sinh viên thường xuyên rèn luyện kỹ năng viết. Việc thiếu luyện tập này làm hạn chế khả năng củng cố và vận dụng kiến thức đã học, từ đó bộc lộ những hạn chế điển hình: khó tổ chức ý tưởng mạch lạc, hạn chế trong việc sử dụng chính xác thuật ngữ chuyên ngành, lúng túng khi vận dụng các cấu trúc ngữ pháp phức tạp và chưa bảo đảm được văn phong trang trọng. Gần 39% sinh viên xác định hạn chế về vốn từ vựng và khả năng diễn đạt là rào cản lớn nhất, cùng với những khó khăn trong ngữ pháp và lập luận logic. Ngoài ra, thói quen tự đánh giá và tự chỉnh sửa bài viết còn chưa được hình thành rõ rệt.

4.2. Kết quả khảo sát về ứng dụng ChatGPT trong giai đoạn chỉnh sửa bài viết

Khảo sát được tiến hành nhằm đánh giá tác động của ChatGPT trong giai đoạn chỉnh sửa bài viết theo mô hình của Hayes & Flower [12], áp dụng cho một học phần Viết tiếng Pháp thương mại tại Trường Đại học Thương mại. Dữ liệu được thu thập từ quá trình sinh viên làm việc tại nhà với ChatGPT ở giai đoạn chỉnh sửa, do các bước lập dàn ý và viết bản thảo đã thực hiện trực tiếp trên lớp dưới sự hướng dẫn của giảng viên. Hoạt động lập lại dàn ý tại nhà chỉ mang tính tùy chọn nên không được đưa vào thu thập dữ liệu. Vì vậy, kết quả trình bày phản ánh trực tiếp vai trò của ChatGPT trong việc hỗ trợ sinh viên tự sửa lỗi và hoàn thiện văn bản ở bước chỉnh sửa bài viết.

Bảng 1. Đánh giá hiệu quả ứng dụng ChatGPT đối với kỹ năng viết tiếng Pháp

Nhóm tiêu chí	Thang đo	N	Min	Max	Mean	Std. Deviation
Sửa lỗi ngôn ngữ	ChatGPT giúp em phát hiện các lỗi ngữ pháp trong bài viết.	30	3	5	4.57	0.568
	ChatGPT gợi ý từ vựng phù hợp hơn với ngữ cảnh.	30	2	5	4.40	0.814
	ChatGPT gợi ý cách diễn đạt rõ ràng và mạch lạc hơn	30	3	5	4.27	0.740
Hỗ trợ lập luận	ChatGPT cung cấp các cách giải thích lập luận (VD minh họa, so sánh, định nghĩa)	30	2	5	4.33	0.802
	ChatGPT giúp em nhận diện rõ hơn các lỗi về lập luận (thiếu logic, thiếu sự liên kết giữa các ý tưởng).	30	2	5	4.20	0.887
	ChatGPT đưa ra các phản hồi chi tiết và cụ thể giúp em tự sửa các lỗi lập luận trong bài viết.	30	2	5	4.37	0.765
Hỗ trợ phát triển ý tưởng	Các prompts (câu lệnh hướng dẫn) giáo viên cung cấp đã giúp em nhận được phản hồi từ ChatGPT hiệu quả hơn khi chỉnh sửa bài viết.	30	3	5	4.63	0.556
	ChatGPT gợi ý cách phát triển ý tưởng logic và sáng tạo.	30	2	5	4.33	0.802
	ChatGPT gợi ý cách làm rõ và chi tiết hoá các ý tưởng trong bài viết.	30	2	5	4.23	0.817

Kết quả khảo sát ở Bảng 1 cho thấy mức độ đồng thuận cao ở hầu hết các tiêu chí, phản ánh rõ rệt hiệu quả của ChatGPT trong giai đoạn chỉnh sửa bài viết. Trong nhóm sửa lỗi ngôn ngữ, các tiêu chí phát hiện lỗi ngữ pháp (Mean = 4.57, SD = 0.568) và gợi ý từ vựng phù hợp (Mean = 4.40, SD = 0.814) đạt điểm trung bình khá cao, chứng tỏ ChatGPT đã đáp ứng được nhu cầu hỗ trợ về độ chính xác ngôn ngữ và cải thiện tính mạch lạc của văn bản. Điều này phù hợp với nhận định của Mahapatra [21] rằng AI tạo sinh có thể nâng cao độ chính xác ngữ pháp và sự phong phú từ vựng thông qua phản hồi tức thì và cá nhân hoá.

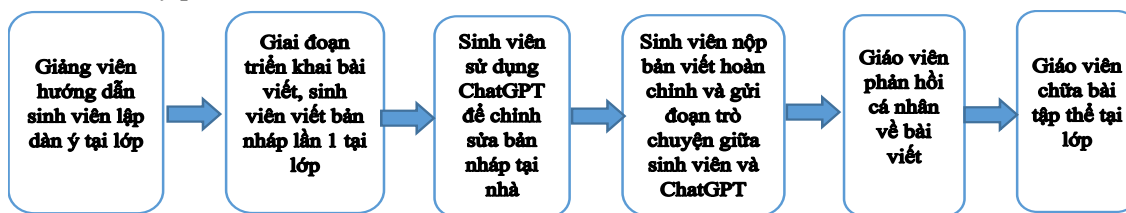
Ở nhóm hỗ trợ lập luận, các tiêu chí như cung cấp cách giải thích lập luận (Mean = 4.33, SD = 0.802) và đưa ra phản hồi chi tiết và cụ thể giúp sinh viên tự sửa lỗi lập luận (Mean = 4.37, SD = 0.765) cho thấy người học đánh giá cao vai trò của ChatGPT trong củng cố tư duy logic và khả năng tổ chức ý tưởng. Kết quả này phù hợp với lập luận của Imran, Almusharraf và Khampusaen rằng ChatGPT có thể cải thiện cấu trúc lập luận và thúc đẩy năng lực phân biện nếu được sử dụng với định hướng sự phạm rõ ràng [23], [16].

Đặc biệt, nhóm hỗ trợ phát triển ý tưởng đạt điểm cao nhất khi sinh viên được giảng viên hướng dẫn cách thiết kế câu lệnh (prompt), giúp họ nhận được phản hồi từ ChatGPT hiệu quả hơn trong quá trình chỉnh sửa bài viết (Mean = 4.63). Tiếp theo là tiêu chí ChatGPT hỗ trợ phát triển tư duy logic và sáng tạo (Mean = 4.33). Kết quả này củng cố nhận định của Kohnke và cộng sự rằng chất lượng phản hồi phụ thuộc nhiều vào cách thức thiết kế câu lệnh, và việc xây dựng câu lệnh đóng vai trò then chốt trong việc khai thác trí tuệ nhân tạo để phát triển ý tưởng [17]. Các tác giả cũng khẳng định người dạy cần có kỹ năng thiết kế câu lệnh, tức là khả năng xây dựng chỉ dẫn rõ ràng và phù hợp để định hướng ChatGPT, một trong những năng lực sư phạm mới trong thời đại trí tuệ nhân tạo [17]. Nói cách khác, ChatGPT phát huy hiệu quả cao nhất khi người học được định hướng cách sử dụng công cụ hợp lý, biết kết hợp ý tưởng cá nhân với phản hồi từ trí tuệ nhân tạo. Kết quả khảo sát thực tiễn này đã cung cấp

bằng chứng quan trọng, góp phần khẳng định cơ sở khoa học cho mô hình tích hợp ChatGPT có kiểm soát trong giảng dạy kỹ năng viết mà chúng tôi đề xuất.

4.3. Mô hình tích hợp ChatGPT có kiểm soát trong giảng dạy kỹ năng viết

Dựa kết quả khảo sát thực tế về ứng dụng ChatGPT trong giảng dạy kỹ năng viết, chúng tôi đề xuất một mô hình tích hợp ChatGPT vào kỹ năng viết có kiểm soát. Cụ thể, giảng viên không chỉ đóng vai trò định hướng sinh viên trong việc lập dàn ý mà còn hướng dẫn cách sử dụng ChatGPT như một công cụ gợi mở ý tưởng mà vẫn đảm bảo tính liên chính học thuật. Trong giai đoạn chỉnh sửa, giảng viên khuyến khích sinh viên thực hiện tự đánh giá và chỉnh sửa bài viết trước khi sử dụng ChatGPT để nhận phản hồi bổ sung. Quá trình này không chỉ giúp sinh viên phát triển kỹ năng tự chỉnh sửa mà còn tạo điều kiện để sinh viên ghi lại quá trình tương tác với ChatGPT, từ đó nâng cao khả năng tự nhận thức và tư duy phân biện.

Hình 2. Mô hình tích hợp ChatGPT vào quy trình viết

Mô hình quy trình viết tích hợp ChatGPT tại Trường Đại học Thương mại được thiết kế để kết hợp hoạt động học tập tại lớp, tự học tại nhà và sử dụng ChatGPT như một công cụ hỗ trợ có định hướng. Sinh viên lập dàn ý và viết bản nháp lần đầu tại lớp dưới sự hướng dẫn của giảng viên, sau đó chỉnh sửa bản nháp tại nhà với ChatGPT và nộp lại kèm các minh chứng học tập. Giảng viên phản hồi cá nhân hoá cho từng sinh viên và tổ chức chữa bài tập thể tại lớp nhằm củng cố kiến thức và phát triển kỹ năng viết có kiểm soát.

Như vậy, mô hình đặt sinh viên là chủ thể của quá trình học tập, với giảng viên đóng vai trò định hướng và giám sát việc sử dụng ChatGPT một cách có kiểm soát. Sau khi đã tự nỗ lực viết và tự chỉnh sửa, sinh viên mới sử dụng AI như một gia sư ảo. Toàn bộ quá trình được thiết kế nhằm giúp sinh viên nâng cao kỹ năng viết một cách chủ động, khai thác lợi ích của AI nhưng không lệ thuộc, đồng thời rèn luyện các kỹ năng mềm khác như tự học, tự phản ánh và ý thức về đạo đức học thuật.

5. Kết luận

Tổng quan các nghiên cứu cho thấy ChatGPT mang lại những tiềm năng đáng kể trong việc hỗ trợ phát triển kỹ năng viết ngoại ngữ, thể hiện qua khả năng cung cấp phản hồi tức thời, hỗ trợ tạo ý tưởng và mở rộng kiến thức ngôn ngữ. Tuy nhiên, những thách thức về đạo đức học thuật, độ tin cậy thông tin và nguy cơ suy giảm tư duy độc lập của người học cũng là những vấn đề cần được quan tâm sâu sắc.

Trên cơ sở nền tảng lí thuyết về quy trình viết của Hayes & Flower [12] và kết quả khảo sát tại Trường Đại học Thương mại, chúng tôi đề xuất mô hình tích hợp ChatGPT có kiểm soát trong giảng dạy viết tiếng Pháp thương mại. Mô hình này chủ trương sử dụng ChatGPT như một công cụ hỗ trợ có định hướng trong các giai đoạn lập dàn ý (tùy chọn) và giai đoạn sửa bài, kết hợp chặt chẽ với các hoạt động học tập tại lớp, thực hành tự sửa lỗi, và đặc biệt là các hoạt động thúc đẩy tư duy phân biện và tự đánh giá thông qua nhật kí tư duy và phân tích quá trình tương tác với AI. Mục tiêu không phải là để AI làm thay, mà là để AI trở thành một đối tác học tập, giúp sinh viên nâng cao năng lực dưới sự dẫn dắt của giảng viên.

Để tiếp tục hoàn thiện mô hình, cần mở rộng nghiên cứu đối chứng và phân tích sâu hơn về nhận thức, trải nghiệm của giảng viên và sinh viên trong quá trình áp dụng. Những nghiên cứu này sẽ là cơ sở điều chỉnh mô hình, đảm bảo tính khả thi, hiệu quả và phát huy tối đa vai trò của AI trong nâng cao chất lượng đào tạo nguồn nhân lực tiếng Pháp thương mại, đáp ứng yêu cầu của xã hội trong kỉ nguyên số.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

Tiếng Việt

1. Nguyễn Thị Vân Anh, Đào Thị Hoạt. *Những lợi ích mà ChatGPT mang lại chủ yếu cho giáo dục*. Journal of educational equipment: Applied research, Volume 1, Issue 292 (July 2023): 118-120. 2023.
2. Đặng Văn Em, Nguyễn Đình Loan Phương, Nguyễn Thị Hào. *Thực trạng ứng dụng ChatGPT trong việc học tập, nghiên cứu của sinh viên Đại học Quốc gia thành phố Hồ Chí Minh*. Tạp chí Giáo dục (2024), 24(1), 36-41. 2024.
3. Nguyễn Thị Phước. *Sử dụng chat GPT làm công cụ hỗ trợ trong việc dạy và học ngành truyền thông*. Tạp chí Khoa học Trường Đại học Quốc tế Hồng Bàng, Số 25 - 9. 2023.
4. Nguyễn Phúc Quân. *ChatGPT hỗ trợ khả năng tự học và phát triển năng lực số cho thanh niên*. Kì yếu hội thảo khoa học Cán bộ trẻ các Đại học Quốc gia, Đại học vùng mở rộng lần thứ II, năm 2023. 2023. https://www.researchgate.net/publication/374447502_ChatGPT_ho_tro_kha_nang_tu_hoc_va_phat_trien_nang_luc_so_cho_thanh_nien_ChatGPT_supports_self-learning_and_development_of_digital_competence_for_youth.
5. Bùi Trọng Tài và Nguyễn Minh Tuấn. *Nghiên cứu ảnh hưởng của trí tuệ nhân tạo đến hoạt động học tập của sinh viên*. Tạp chí Giáo dục, 24(10), 6-11. 2024.
6. Bùi Tiến Trường, Trịnh Ngọc Trúc, Đỗ Thị Thanh Vân, Nguyễn Văn Đại. *Ứng dụng ChatGPT trong đào tạo đại học: Tác động, cơ hội và thách thức đối với ngành công nghệ thông tin*. Tạp chí Khoa học Học viện Phụ nữ Việt Nam. Quyển 24, Số 4 - 2023.
7. Lê Anh Vinh, Bùi Thị Diễm, Lê Quang Quân, Vũ Văn Luân. *Khả năng thực hiện bài kiểm tra định kì môn Toán và môn Ngữ văn cấp Trung học của công cụ ChatGPT: Kết quả nghiên cứu và một số khuyến nghị ban đầu*. 2023. DOI: <https://doi.org/10.15625/2615-8957/12310201>
8. Nguyễn Đức Vương, Phan Trọng Tiến. *Ứng dụng ChatGPT trong giảng dạy, nghiên cứu và quản lý ở bậc đại học*. Tạp chí Khoa học Đại học Tân Trào, 170-182. 2023. DOI: 10.51453/2354-1431/2023/974.

Tiếng nước ngoài

9. Alyson Klein. *ChatGPT Cheating: What to Do When It Happens?*. 2023. <https://www.edweek.org/technology/chatgpt-cheating-what-to-do-when-it-happens/2023/02>
10. Barrot, J. S. *Using ChatGPT for second language writing: Pitfalls and potentials*. Assessing Writing, 57, 100745. 2023. <https://doi.org/10.1016/j.asw.2023.100745>
11. Garneau, J. *Pour réussir un texte argumentatif*. Éditions du Trécarré. 2010.
12. Hayes, J.R., Flower, L.S. *Identifying the organisation of writing processes*. In L. W. Gregg, E. R. Steinberg (Eds.), *Cognitive processes in writing: An interdisciplinary approach*. Hillsdale, New Jersey: Lawrence Erlbaum Associates. pp. 3-30. 1980.
13. Ho Chui Chui. *ChatGPT as a Tool for Developing Paraphrasing Skills Among ESL Learners*. Journal of Creative Practices in Language Learning and Teaching (CPLT). Volume 11, Number 2, 2023. https://www.researchgate.net/publication/375799764_ChatGPT_as_a_Tool_for_Developing_Paraphrasing_Skills_Among_ESL_Learners#fullTextFileContent
14. Imran, M., & Almusharraf, N. *Analyzing the role of ChatGPT as a writing assistant at higher education level: A systematic review of the literature*. Contemporary Educational Technology, 15(4), ep464. 2023.

15. Kasneci, E., Seller, K., Kuchemann, S., ... & Kasneci, G. *ChatGPT for good? On opportunities and challenges of large language models for education*. EdArXiv. 2023. <https://doi.org/10.35542/osf.io/5er8f>
16. Khampusaen, D. *The impact of ChatGPT on academic writing skills and knowledge: An investigation of its use in argumentative essays*. LEARN Journal: Language Education and Acquisition Research Network. 18(1), 963-988. 2024. <https://doi.org/10.70730/PGCQ9242>
17. Kohnke, L., Moorhouse, B. L., & Zou, D. *ChatGPT for language learning and teaching*. RELC Journal. 2023.
18. Lametti, D. AI could be great for college essays. slate.com. 2022. <https://slate.com/technology/2022/12/chatgpt-college-essay-plagiarism.html>.
19. Liberati, A., Clark, J., D'Amico, R., Grimshaw, J., Moja, L., Napoli, M., Pham, B., & Tovey, D. *Preferred reporting items for systematic reviews and meta-analyses: The PRISMA statement*. Revista Espanola de Nutricion Humana y Dietetica [Spanish Journal of Human Nutrition and Dietetics], 18(3), 172-181. 2014.
20. Lo, C. K. *What is the impact of ChatGPT on education? A rapid review of the literature*. Education Sciences, 13(4), 410. 2023. <https://doi.org/10.3390/educsci13040410>
21. Mahapatra, S. K. *Online formative assessment and feedback practices of ESL teachers in India, Bangladesh and Nepal: A multiple case study*. Asia-Pacific Education Researcher, 30(6), 519-530. 2021.
22. Mavropoulou, E. *Exploitation de l'intelligence artificielle dans l'enseignement du français langue étrangère sur objectifs spécifiques: une étude de cas*. Ziglôbitha, revue des Arts, Linguistique, Littérature & Civilisations, Éditeur: Ziglôbitha, Université Peleforo Gon Coulibaly - Côte d'Ivoire. ISSN-L 2708-390X. eISSN 2709-2836. Numero 08, volume 2, 12/2023. https://www.researchgate.net/publication/376950112_Exploitation_de_l'intelligence_artificielle_dans_l'enseignement_du_francais_langue_etrangere_sur_objectifs_specifiques_une_etude_de_cas
23. Muhammad Imran, Norah Almusharraf. *Analyzing the role of ChatGPT as a writing assistant at higher education level: A systematic review of the literature*. Contemporary Educational Technology, 15(4), ep464. ISSN: 1309-517X (Online). 2023. <https://doi.org/10.30935/cedtech/13605>.
24. Pham, N. N. H. *The Use of ChatGPT in EFL students as a Learning Assistant in their Writing Skills: A literature review*. International Journal of AI in Language Education, 2(1), 38-54. 2025. <https://doi.org/10.54855/ijaile.25213>
25. Pipia E. & Gurgenshvili T. *The Impact of Chatgpt on English as a Foreign Language Learners' Writing Skills - An Experimental Study at Georgian Universities*. ESI Preprints. 2025. <https://doi.org/10.19044/esipreprint.3.2025.p429>
26. Rasul, T., Nair, S., Kalendra, D., Robin, M., de Oliveira Santini, F., Ladeira, W. J., Sun, M., Day, I., Rather, R. A., & Heathcote, L. *The role of ChatGPT in higher education: Benefits, challenges, and future research directions*. Journal of Applied Learning and Teaching, 6 (1). 2023. <https://doi.org/10.37074/jalt.2023.6.1.29>
27. Santosh Mahapatra. *Impact of ChatGPT on ESL students' academic writing skills: a mixed methods intervention study*. Smart Learning Environments Article number: 9, 2024. <https://doi.org/10.1186/s40561-024-00295-9>
28. Stock, L. *ChatGPT is changing education, AI experts say-but how?* DW.com-science-global issues. 2023 <https://www.dw.com/en/chatgpt-is-changing-education-ai-experts-say-but-how/a-64454752>
29. UNESCO IESALC. *ChatGPT and Artificial Intelligence in higher education: Quick start guide*. 2023. <https://docs.opendeved.net/lib/I4PXDF8K>
30. Yan, D. *Impact of ChatGPT on learners in a L2 writing practicum: An exploratory investigation*. Education and Information Technologies. 2023. <https://doi.org/10.1007/s10639-023-11742-4>